

Συνοπτικός Οδηγός Δράσης : Τουριστική Ανάπτυξη
Υποέργο: «ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΕΥΕΞΙΑΣ
ΜΕ ΤΗΝ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΙΑΜΑΤΙΚΩΝ ΠΗΓΩΝ»

1. ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΡΑΣΗΣ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	ΤΑΜΕΙΟ ΑΝΑΚΑΜΨΗΣ ΚΑΙ ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑΣ "Ελλάδα 2.0"
ΔΡΑΣΗ	Τουριστική Ανάπτυξη
ΥΠΟΕΡΓΟ	3. Τουρισμός υγείας και ευεξίας με την αξιοποίηση ιαματικών πηγών
ΑΡΧΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ (ΦΥ)	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ / Διεύθυνση Στρατηγικού Σχεδιασμού
ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ	Ελληνική Επικράτεια

2. ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ - ΣΤΟΧΟΙ ΔΡΑΣΗΣ

Στο πλαίσιο της παρούσας καθορίζεται το ακόλουθο καθεστώς ενισχύσεων: Η χρηματοδοτική ενίσχυση που παρέχεται στο πλαίσιο της παρούσας πρόσκλησης αφορά στον «Τουρισμό υγείας και ευεξίας με την αξιοποίηση ιαματικών πηγών» και συγκεκριμένα στην «Αναβάθμιση υφισταμένων ή δημιουργία νέων εγκαταστάσεων ιαματικού τουρισμού». Στόχος του προγράμματος ενισχύσεων είναι η διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος, η επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου, η ενθάρρυνση ανάπτυξης νέων, ενεργειακά αποδοτικών, υποδομών, ο εξορθολογισμός του κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου, αλλά και η εισαγωγή νέων προτύπων και σχημάτων διακυβέρνησης για τον τουρισμό. Στόχος του προγράμματος αποτελεί η αναβάθμιση υφισταμένων ή δημιουργία νέων εγκαταστάσεων ιαματικού τουρισμού, εφόσον πληρούν προδιαγραφές ωριμότητας οι οποίες εξειδικεύονται στην Πρόσκληση.

Ειδικότερα η Πρόσκληση επικεντρώνεται στη χρηματοδότηση επενδύσεων βάση των ακόλουθων κατηγοριών επιλέξιμων δαπανών ή ο συνδυασμός αυτών, λαμβάνοντας υπόψη όλες τις προϋποθέσεις όπως προσδιορίζονται αναλυτικά στα άρθρα 14, 18 και 38α του ΓΑΚ αλλά και το υφιστάμενο ρυθμιστικό πλαίσιο.

1. Η κατασκευή, η επέκταση, ο εκσυγχρονισμός κτηριακών εγκαταστάσεων και ειδικών και βοηθητικών εγκαταστάσεων των κτηρίων (ΔΕΝ περιλαμβάνονται οι δαπάνες έκδοσης οικοδομικής άδειας).
2. Αγορά, μεταφορά, επισκευή και εγκατάσταση εξοπλισμού στον βαθμό που εξυπηρετεί την λειτουργία της υποδομής ιαματικού τουρισμού.
3. Προσβασιμότητα ΑμΕΑ.
4. Δαπάνες εξοπλισμού μηχανοργάνωσης της επιχείρησης.
5. Άυλα στοιχεία ενεργητικού ή το εκτιμώμενο μισθολογικό κόστος των θέσεων εργασίας που δημιουργούνται ως αποτέλεσμα αρχικής επένδυσης, υπολογιζόμενο σε περίοδο δύο ετών ή συνδυασμός μέρους των δαπανών που αναφέρονται στα ενσώματα και άυλα στοιχεία ενεργητικού και του εκτιμώμενου μισθολογικού κόστους, αρκεί να μην υπερβαίνει το σύνολο των δαπανών κάποιας από εκ των δύο κατηγοριών (όποιας είναι μεγαλύτερης).
6. Δαπάνες που συνίστανται στο κόστος των συμβουλευτικών υπηρεσιών που παρέχονται από εξωτερικούς συμβούλους.
7. Επενδύσεις σε κτιριακές εγκαταστάσεις για την επίτευξη υψηλότερου συντελεστή ενεργειακής απόδοσης.

3. ΠΙΣΤΩΣΕΙΣ-ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Η συνολική δημόσια δαπάνη της Πρόσκλησης για την χρηματοδότηση επενδυτικών σχεδίων είναι δεκαεννέα εκατομμύρια επτακόσιες χιλιάδες ευρώ (**19.700.000,00 €**) και αναλύεται ως εξής: σε δεκαπέντε εκατομμύρια οκτακόσιες ογδόντα επτά χιλιάδες ενενήντα έξι ευρώ (15.887.096 €) τα οποία θα καταβληθούν από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (Recovery and Resilience Facility – RRF) με τη μορφή επιχορήγησης και σε τρία εκατομμύρια οκτακόσιες δώδεκα χιλιάδες εννιακόσια τρία ευρώ (3.812.903 €) τα οποία θα καταβληθούν από το Εθνικό ΠΔΕ για το ΦΠΑ.

4. ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ – ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ

Δικαιούχοι για συμμετοχή στη δράση «Τουριστική Ανάπτυξη» για το πρόγραμμα κρατικής ενίσχυσης του Υποέργου 3 «Τουρισμός Υγείας και Ευεξίας με την Αξιοποίηση Ιαματικών Πηγών», και συγκεκριμένα για την Πρόσκληση «**Αναβάθμιση των υφισταμένων ή δημιουργία νέων εγκαταστάσεων ιαματικού τουρισμού**», κατόπιν αίτησής τους και σχετικής αξιολόγησης που θα ακολουθήσει, δύνανται να είναι (εφεξής οι «Δικαιούχοι»):

- Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου και Ιδιωτικού Δικαίου των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού,
- ΕΤΑΔ Α.Ε., ΤΑΙΠΕΔ Α.Ε.
- Ιδιωτικές επιχειρήσεις.

Προϋποθέσεις:

- Οι αιτήσεις των ανωτέρω δυνητικών Δικαιούχων αφορούν σε υφιστάμενες και νέες εγκαταστάσεις ιαματικού τουρισμού, στις οποίες γίνεται οπωσδήποτε χρήση ιαματικών φυσικών πόρων, όπως καθορίζονται στον ν. 3498/2006 και τον ν. 4276/2014 και αρ. 39 Ν. 4049/2012 και αρ. 15, 17, 25Α Ν. 4875/2021, όπως ισχύουν, και οι οποίες λειτουργούν/θα λειτουργήσουν ανεξάρτητα ή σε συνδυασμό με τουριστικά καταλύματα.
- Για τις ανάγκες της παρούσης ως ιαματικός φυσικός πόρος νοείται ο φυσικός πόρος που έχει ήδη αναγνωρισθεί ως ιαματικός με σχετική Υπουργική Απόφαση (ή Κοινή Υπουργική Απόφαση).
- Υφιστάμενες εγκαταστάσεις ιαματικού τουρισμού νοούνται αυτές που λειτουργούν νόμιμα βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας.
- Οι νέες εγκαταστάσεις ιαματικού τουρισμού θα πρέπει να έχουν λάβει τις εκ του νόμου απαραίτητες αδειοδοτήσεις λειτουργίας σύμφωνα με το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο μέχρι και την υποβολή του τελευταίου αιτήματος καταβολής ενίσχυσης. Η μη εμπρόθεσμη υποβολή των απαραίτητων αδειοδοτήσεων συνεπάγεται την ανάκτηση του ποσού της ενίσχυσης.
- Η υλοποίηση του φυσικού αντικείμενου είναι σύμφωνη με την ενωσιακή και εθνική νομοθεσία για την περιβαλλοντική προστασία. Όταν για μια επενδυτική δαπάνη απαιτείται εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων, σύμφωνα με την οδηγία 2011/92/ΕΕ, η ενίσχυση καταβάλλεται μόνο εφόσον με την αίτηση πληρωμής προσκομίζεται και η περιβαλλοντική αδειοδότηση. Επομένως, στις περιπτώσεις που στο επενδυτικό σχέδιο προβλέπονται κατασκευαστικές εργασίες για την υλοποίηση των οποίων είναι απαραίτητη η έκδοση νέας οικοδομικής άδειας ή αναθεώρηση υφιστάμενης, σύμφωνα με την ισχύουσα πολεοδομική, τουριστική και περιβαλλοντική νομοθεσία, απαιτείται προηγουμένως η έκδοση νέας Απόφασης Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων (ΑΕΠΟ) ή τροποποίησης τυχόν υπάρχουσας.
- Το καθεστώς του φορέα διαχείρισης της υποδομής δεν επηρεάζει/διαφοροποιεί τους κανόνες κρατικών ενισχύσεων, στους οποίους υπάγεται ο φορέας, ούτε το ποσοστό ενίσχυσης των επενδυτικών σχεδίων αλλά ούτε και την επιλεξιμότητα των δαπανών, η οποία κρίνεται/αξιολογείται, στην παρούσα, από τη νομική βάση χορήγησης της χρηματοδότησης (εν προκειμένω από τα άρθρα του ΓΑΚ και τις προϋποθέσεις που θέτει έκαστο αυτών). Εάν π.χ. ένας Δήμος διαχειρίζεται μία υποδομή (απευθείας με υπαλλήλους του) και λαμβάνει χρηματοδότηση για αυτή, θεωρείται ότι λαμβάνει κρατική ενίσχυση εφόσον εκμεταλλεύεται οικονομικά την υποδομή.
- Σύμφωνα με την Ανακοίνωση της ΕΕ για την έννοια της κρατικής ενίσχυσης (2016/C 262/01/παρ. 89), η αγορά και πώληση περιουσιακών στοιχείων, αγαθών και υπηρεσιών (και ομοίως και η εκμίσθωση) θεωρείται ότι διενεργείται με όρους αγοράς όταν πραγματοποιείται μέσω ανοικτής, διαφανούς, αμερόληπτης και άνευ όρων διαδικασίας υποβολής προσφορών σύμφωνα με τις αρχές της ΣΛΕΕ για τις δημόσιες συμβάσεις. Συνεπώς, εάν η υποδομή παραχωρηθεί/εκμισθωθεί προς εκμετάλλευση σε ιδιώτη αυτό θα πρέπει να γίνει κατόπιν σχετικής διαγωνιστικής διαδικασίας και εφόσον πρόκειται για ανταγωνιστική, διαφανή, αμερόληπτη και άνευ όρων διαδικασία, σύμφωνα με τις αρχές της ΣΛΕΕ για τις δημόσιες συμβάσεις/ή σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4412/2016.

Τόπος υλοποίησης:

Η επένδυση υλοποιείται είτε σε ιδιόκτητο χώρο είτε σε χώρο για τον οποίο υφίσταται σύμβαση παραχώρησης ή μίσθωσης για τον σκοπό της επένδυσης. Οι υφιστάμενες συμβάσεις παραχώρησης/μίσθωσης των υποδομών πρέπει να έχουν διάρκεια τουλάχιστον ίση με τη διάρκεια απόσβεσης των προς χρηματοδότηση επενδύσεων χωρίς να συντελεστεί αύξηση στο μίσθωμα/τέλος παραχώρησης.

Στο πλαίσιο της παρούσας πρόσκλησης, επιλέξιμοι είναι οι ακόλουθοι ΚΑΔ:

ΚΑΔ 91.03 _ Λειτουργία ιστορικών χώρων και κτηρίων και παρομοίων πόλων έλξης επισκεπτών

ΚΑΔ 93 _ Αθλητικές δραστηριότητες και δραστηριότητες διασκέδασης και ψυχαγωγίας

ΚΑΔ 96.02.19.00 _ Άλλες υπηρεσίες καλλωπισμού

ΚΑΔ 96.04 _ Δραστηριότητες σχετικές με την φυσική ευεξία

ΚΑΔ 55 _ Καταλύματα

Κριτήρια επιλεξιμότητας δικαιούχου**ΚΡΙΤΗΡΙΟ 1: Αδειοδοτική Ωριμότητα Επενδυτικού Σχεδίου**

Η ωριμότητα του Επενδυτικού Σχεδίου αφορά στη αδειοδοτική του ωριμότητα και τεκμηριώνεται με τα δικαιολογητικά του Παραρτήματος IV_1, (Πίνακας δικαιολογητικών για Επιχειρήσεις, Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού, ΕΤ.Α.Δ., ΤΑΙΠΕΔ σημείο 6 και Πίνακας δικαιολογητικών για Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού και Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, σημείο 5).

ΚΡΙΤΗΡΙΟ 2: Ιδιωτική Συμμετοχή Δικαιούχου

Η ωριμότητα του Επενδυτικού Σχεδίου αφορά στην κάλυψη της ιδιωτικής συμμετοχής και τεκμηριώνεται με τα δικαιολογητικά του Παραρτήματος IV_1, (Πίνακας δικαιολογητικών για Επιχειρήσεις, Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού, ΕΤ.Α.Δ., ΤΑΙΠΕΔ σημείο 7 και Πίνακας δικαιολογητικών για Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού και Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου σημείο 6).

ΚΡΙΤΗΡΙΟ 3: Νόμιμη σύσταση Δικαιούχου

Η νόμιμη σύσταση και λειτουργία του Δικαιούχου τεκμηριώνεται με τα δικαιολογητικά του Παραρτήματος IV_1 που αντιστοιχούν στους δυνητικούς Δικαιούχους της Ενότητας 5 της παρούσας. (Πίνακας δικαιολογητικών για Επιχειρήσεις, Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού, ΕΤ.Α.Δ., ΤΑΙΠΕΔ σημείο 8 και Πίνακας δικαιολογητικών για Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού και Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, σημείο 7).

ΚΡΙΤΗΡΙΟ 4: Επενδύσεις που εμπίπτουν στο πλαίσιο της Πράσινης Ανάπτυξης

Απαιτείται τουλάχιστον ΜΙΑ επένδυση που να εμπίπτει στο πλαίσιο της Πράσινης Ανάπτυξης, και να τεκμηριώνεται με τα δικαιολογητικά του Παραρτήματος IV_1 (σημεία 9 και 8 στους αντίστοιχους πίνακες) και τις επί μέρους λεπτομέρειες του Παραρτήματος II. Οι επενδύσεις αυτές θα μπορούσαν να είναι:

- επενδύσεις σε κτιριακές εγκαταστάσεις για την επίτευξη υψηλότερου συντελεστή ενεργειακής απόδοσης (άρθρο 38α)
- επενδύσεις σε μηχανολογικό εξοπλισμό με γνώμονα την προστασία του περιβάλλοντος (π.χ. τεχνολογίες χαμηλής κατανάλωσης ενέργειας, εξοικονόμησης ύδατος, κλιματισμού, φωτισμού, μόνωσης) (άρθρο 14)

ΚΡΙΤΗΡΙΟ 5: Οικονομική βιωσιμότητα της επένδυσης

Όπως προκύπτει από την Οικονομοτεχνική μελέτη του Παραρτήματος II και απαιτείται στα σχετικά σημεία του Παραρτήματος IV_1, που αντιστοιχούν στους δυνητικούς Δικαιούχους της Ενότητας 5 της παρούσας, (σημεία 10 και 9 στους αντίστοιχους πίνακες που αντιστοιχούν στους δυνητικούς Δικαιούχους)

Για τον προσδιορισμό της βιωσιμότητας της επένδυσης, τα αποδεκτά όρια των επιλεγμένων αριθμοδεικτών επίδοσης στην υποβαλλόμενη οικονομοτεχνική μελέτη, είναι:

- $IRR > 10$ για περίοδο ανάλυσης δεκαετίας (10 ετών)

Κριτήρια αποκλεισμού δικαιούχου

Στο πλαίσιο του παρόντος Υποέργου αποκλείονται αιτήσεις ενίσχυσης:

1. Που υποβάλλονται από φορείς που θεωρούνται προβληματικές επιχειρήσεις (παρ. 1 παρ. 4 περ. γ ΓΑΚ). Ωστόσο, δεν αποκλείονται κατά παρέκκλιση επιχειρήσεις που δεν ήταν προβληματικές την 31η Δεκεμβρίου 2019, αλλά κατέστησαν προβληματικές κατά την περίοδο από 1ης Ιανουαρίου 2020 έως την 31η Δεκεμβρίου 2021.
2. Που υποβάλλονται από φορείς για τους οποίους έχει εκδοθεί απόφαση καταλογισμού για παραβάσεις των υποχρεώσεων που απορρέουν από την ένταξή τους σε προσκλήσεις, τόσο του παρόντος Υποέργου όσο και των αντίστοιχων .
3. Που αφορούν σε λιανικό εμπόριο.
4. Που αφορούν σε μη βιώσιμες επενδύσεις. Η χρηματοδότηση παρέχεται σε επιχειρήσεις που πληρούν το κριτήριο επιλεξιμότητας 5, της παραγράφου 10.1.
5. Σε περίπτωση που για τους δυνητικούς Δικαιούχους κατά των οποίων εκκρεμεί διαταγή ανάκτησης, κατόπιν προηγούμενης αποφάσεως της Επιτροπής ή του Δικαστηρίου της ΕΕ, με την οποία μια ενίσχυση κηρύσσεται παράνομη και ασυμβίβαστη με την εσωτερική αγορά.
6. Που υποβάλλονται από φυσικά πρόσωπα.
7. Που υποβάλλονται από φορείς στους οποίους έχουν επιβληθεί οι κυρώσεις της παρ.1/αρ.40/Ν. 4488/2017
8. Που έχει λάβει κρατική ενίσχυση ή έχει έννομο δικαίωμα λήψης ενίσχυσης από άλλες προσκλήσεις για τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες.

5α. ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ

Το επενδυτικό σχέδιο (ΕΣ) πρέπει να περιλαμβάνει δαπάνες που εμπίπτουν κατ' αντικείμενο στα εξής άρθρα:

14 [Περιφερειακές επενδυτικές ενισχύσεις],

18 [Ενισχύσεις για συμβουλευτικές υπηρεσίες σε ΜΜΕ]

38α [Επενδυτικές ενισχύσεις για μέτρα ενεργειακής απόδοσης σε κτήρια] του Κανονισμού 651/2014 (ΓΑΚ)

Και εξετάζεται:

- Κατ' αρχάς, η ικανοποίηση του συνόλου των γενικών προϋποθέσεων του Κεφαλαίου I του Κανονισμού 651/2014 (ΓΑΚ) [Υποχρεώσεις Γενικού μέρους (Κεφαλαίου I) του ΓΑΚ] και
- στη συνέχεια η ικανοποίηση του συνόλου των ειδικών προϋποθέσεων των αντίστοιχων επιμέρους άρθρων του κεφαλαίου III του ΓΑΚ αναλόγως των πεδίων παρέμβασης- στόχων του Κανονισμού 2021/241, τους οποίους ικανοποιεί το Επενδυτικό Σχέδιο που υποβάλλουν οι υποψήφιοι και των αντίστοιχων επιλέξιμων δαπανών που περιλαμβάνονται σε αυτό [Ειδικοί Όροι Εφαρμογής των Επιμέρους Εφαρμοστέων άρθρων του ΓΑΚ]

Η Πρόσκληση επικεντρώνεται στη χρηματοδότηση επενδύσεων και ως επιλέξιμες δαπάνες δύνανται να οριστούν οι ακόλουθες κατηγορίες δαπανών, και οι αντίστοιχες ενδεικτικές δαπάνες και πληροφορίες ανά κατηγορία, λαμβάνοντας υπόψη όλες τις προϋποθέσεις όπως προσδιορίζονται αναλυτικά στα άρθρα 14, 18 και 38α του ΓΑΚ, αλλά και το υφιστάμενο ρυθμιστικό πλαίσιο. Στην υπο-ενότητα 9.1.1 της παρούσας, καταγράφονται οι ειδικότεροι όροι και προϋποθέσεις που αφορούν στην επιλεξιμότητα των δαπανών.

i. Η κατασκευή, η επέκταση, ο εκσυγχρονισμός κτηριακών εγκαταστάσεων και ειδικών και βοηθητικών εγκαταστάσεων των κτηρίων. **Οι δαπάνες αυτής της κατηγορίας είναι επιλέξιμες εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις της περιβαλλοντικής, πολεοδομικής και τουριστικής νομοθεσίας.** Σε αυτή την κατηγορία ως επιλέξιμες δαπάνες συμπεριλαμβάνονται ενδεικτικά: η κατασκευή αποδυτηρίων, και εγκαταστάσεις υγιεινής, η διαμόρφωση προσβάσεων, εσωτερικών οδών για πεζούς, η κατασκευή/εκσυγχρονισμός χώρων στάθμευσης, η κατασκευή υπαίθριων αθλητικών εγκαταστάσεων, η ανάπλαση ιστορικών κτηρίων και οι τεχνικές μελέτες αυτών εφόσον παγιοποιούνται. Οι δαπάνες αυτές ενισχύονται και όταν πραγματοποιούνται επί κατασκευών που είχαν ήδη υπαχθεί στις διατάξεις του ν. 1337/1983 (Α' 33) ή του ν. 4178/2013 (Α' 174) ή του ν. 4495/2017 (Α' 167) κατά τον χρόνο υποβολής του αιτήματος υπαγωγής στα καθεστώτα ενίσχυσης του παρόντος. Η έναρξη καταβολής των ενισχύσεων δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί εφόσον στο εγκεκριμένο φυσικό αντικείμενο της επένδυσης περιλαμβάνονται κατασκευές που δεν έχει περαιωθεί η ως άνω διαδικασία ρύθμισής τους.

ii. Αγορά, μεταφορά, επισκευή και εγκατάσταση εξοπλισμού στον βαθμό που εξυπηρετεί την λειτουργία της εγκατάστασης ιαματικού τουρισμού. Σε αυτή την κατηγορία ως επιλέξιμες δαπάνες συμπεριλαμβάνονται ενδεικτικά: δαπάνες για συστήματα σωληνώσεων για την άντληση, μεταφορά, διανομή και παροχή ιαματικού νερού, ατμού, φυσικού αερίου, πηλού ή ηφαιστειακών λίθων κτλ., δαπάνες για λουτήρες, κολυμβητικές δεξαμενές, εξοπλισμός spa, κρεβάτια μασάζ, χαμάμ, σάουνα, συσκευές εισπνοής ατμού, συσκευές ρινοπλύσεων, συσκευές στοματικών πλύσεων, δαπάνες που αφορούν γενικότερη αναβάθμιση ξενοδοχειακού εξοπλισμού π.χ. κλίνες, ηλεκτρικές συσκευές, έπιπλα και εξοπλισμό γραφείου, κτλ..

iii. Προσβασιμότητα ατόμων με αναπηρία. Σε αυτή την κατηγορία ως επιλέξιμες δαπάνες συμπεριλαμβάνονται ενδεικτικά έργα υλοποίησης των σχετικών υποδομών προσαρμογής στις υφιστάμενες ή νέες εγκαταστάσεις προσβασιμότητας για άτομα με αναπηρία, ενδεικτικά η υλοποίηση υποδομών αντίστοιχα των υπαίθριων κοινόχρηστων χώρων αυτών, καθώς και οι τεχνικές μελέτες αυτών.

iv. Δαπάνες εξοπλισμού μηχανοργάνωσης της επιχείρησης. Σε αυτή την κατηγορία ως επιλέξιμες δαπάνες συμπεριλαμβάνονται ενδεικτικά: Αγορά τηλεφωνικών εγκαταστάσεων, δικτύων ενδοεπικοινωνίας, ηλεκτρονικών υπολογιστών και περιφερειακών μηχανημάτων, φωτοτυπικών, συστημάτων ασφάλειας και παρακολούθησης εγκαταστάσεων (CCTV), συστημάτων πυροσβεστικής προστασίας εγκαταστάσεων που συνοδεύονται από τα αντίστοιχα πιστοποιητικά για την προστασία του περιβάλλοντος.

2. Άυλα στοιχεία ενεργητικού. Σε αυτή την κατηγορία ως επιλέξιμες δαπάνες συμπεριλαμβάνονται ενδεικτικά: α) Απόκτηση λογισμικού, π.χ. συστημάτων κρατήσεων, CRM, και αποκτήσεις διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, αδειών εκμετάλλευσης δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, εμπορικών σημάτων, τεχνικές προδιαγραφές και σχεδιασμός προϊόντων, απόκτηση πιστοποιητικών διασφάλισης ποιότητας από αρμόδιους οργανισμούς ή β) το εκτιμώμενο μισθολογικό κόστος των θέσεων εργασίας που δημιουργούνται ως αποτέλεσμα αρχικής επένδυσης, υπολογιζόμενο σε περίοδο δύο ετών

3. Συνδυασμός μέρους των δαπανών που αναφέρονται στα ενσώματα και άυλα στοιχεία ενεργητικού και του εκτιμώμενου μισθολογικού κόστους, αρκεί να μην υπερβαίνει το σύνολο των δαπανών κάποιας από εκ των δύο κατηγοριών (όποιας είναι μεγαλύτερης)

4. Δαπάνες που συνίστανται στο κόστος των συμβουλευτικών υπηρεσιών που παρέχονται από εξωτερικούς συμβούλους, όπως συμβουλευτικές υπηρεσίες που παρέχονται από εξωτερικούς συμβούλους. Συμπεριλαμβάνονται ενδεικτικά οι δαπάνες για την εκπόνηση μελετών από εξειδικευμένους συμβούλους με σκοπό την σύνταξη οικονομοτεχνικών μελετών.

5. Επενδύσεις σε κτιριακές εγκαταστάσεις για την επίτευξη υψηλότερου συντελεστή ενεργειακής απόδοσης. Σε αυτή την κατηγορία ως επιλέξιμες δαπάνες συμπεριλαμβάνονται ενδεικτικά: α) εγκατάσταση ολοκληρωμένου επιτόπιου εξοπλισμού για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, θέρμανσης ή ψύξης από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, φωτοβολταϊκών συλλεκτών και αντλιών θερμότητας /γεωθερμίας, β) εγκατάσταση εξοπλισμού για την αποθήκευση της ενέργειας που παράγεται από τις επιτόπιες εγκαταστάσεις ανανεώσιμης ενέργειας. Ο εξοπλισμός αποθήκευσης απορροφά τουλάχιστον το 75 % της ενέργειάς του από άμεσα συνδεδεμένη εγκατάσταση παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, σε ετήσια βάση, γ) σύνδεση με ενεργειακά αποδοτικό σύστημα τηλεθέρμανσης και/ή τηλεψύξης και συναφή εξοπλισμό, δ) κατασκευή και εγκατάσταση υποδομής επαναφόρτισης για χρήση από τους χρήστες του κτιρίου, και συναφών υποδομών, όπως η υποδομή αγωγών καλωδίωσης, όταν οι χώροι στάθμευσης βρίσκονται είτε εντός του κτιρίου είτε σε παρακείμενο χώρο ε) εγκατάσταση εξοπλισμού για την ψηφιοποίηση του κτιρίου, ιδίως για την αύξηση της ευφυούς ετοιμότητάς του, συμπεριλαμβανομένων της παθητικής εσωτερικής ενσυρμάτωσης ή της δομημένης καλωδίωσης για δίκτυα δεδομένων και του βοηθητικού τμήματος της ευρυζωνικής υποδομής στην ιδιωτική έκταση στην οποία βρίσκεται το κτίριο, αλλά εξαιρουμένης της ενσυρμάτωσης ή της καλωδίωσης για δίκτυα δεδομένων εκτός της ιδιωτικής έκτασης στ) επενδύσεις σε πράσινες στέγες και εξοπλισμό για τη συγκράτηση και τη χρήση των όμβριων υδάτων.

Ενδεικτικές Δαπάνες σύμφωνα με το άρθρο 14 του ΓΑΚ

Κατηγορία επιλέξιμης δαπάνης	Ενδεικτικές δαπάνες & πληροφορίες ανά κατηγορία
<p>Η κατασκευή, η επέκταση, ο εκσυγχρονισμός κτηριακών εγκαταστάσεων και ειδικών και βοηθητικών εγκαταστάσεων των κτηρίων.</p> <p>Οι δαπάνες αυτής της κατηγορίας είναι επιλέξιμες εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις της περιβαλλοντικής, πολεοδομικής και τουριστικής νομοθεσίας.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Κατασκευή αποδυτηρίων, και εγκαταστάσεις υγιεινής ▪ Διαμόρφωση προσβάσεων, εσωτερικών οδών για πεζούς ▪ Κατασκευή/εκσυγχρονισμός χώρων στάθμευσης ▪ Κατασκευή υπαίθριων αθλητικών εγκαταστάσεων ▪ Ανάπλαση ιστορικών κτηρίων: η ανακαίνιση ενός υφιστάμενου, αχρησιμοποίητου κτηρίου μπορεί να θεωρηθεί επιλέξιμη για αρχική επένδυση που σχετίζεται με την ίδρυση νέας εγκατάστασης, υπό τον όρο ότι οι εργασίες ανακαίνισης είναι σημαντικές ▪ Τεχνικές μελέτες που σχετίζονται με τις δαπάνες κατασκευής, <u>εφόσον οι μελέτες αυτές παγιοποιούνται</u>. Η μη ένταξη των τεχνικών μελετών στα πάγια στοιχεία της επιχείρησης, συνιστά την απόρριψη της επιλεξιμότητάς τους. <p><u>Σημείωση:</u> Στις περιπτώσεις που στο επενδυτικό σχέδιο προβλέπονται κατασκευαστικές εργασίες για την υλοποίηση των οποίων είναι απαραίτητη η έκδοση νέας οικοδομικής άδειας ή αναθεώρηση υφιστάμενης, σύμφωνα με την ισχύουσα πολεοδομική, τουριστική και περιβαλλοντική νομοθεσία, απαιτείται προηγουμένως η έκδοση νέας Απόφασης Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων (ΑΕΠΟ) ή τροποποίησης τυχόν υπάρχουσας.</p>
<p>Αγορά, μεταφορά, επισκευή και εγκατάσταση εξοπλισμού στον βαθμό που εξυπηρετεί την λειτουργία της υποδομής ιαματικού τουρισμού</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Δαπάνες για συστήματα σωληνώσεων για την άντληση, μεταφορά, διανομή και παροχή ιαματικού νερού, ατμού, φυσικού αερίου, πηλού ή ηφαιστειακών λίθων κτλ.. <u>Ειδικά για το δίκτυο διανομής ιαματικού φυσικού πόρου, ο δυνητικός δικαιούχος θα πρέπει να υποβάλλει τα δικαιολογητικά του Παραρτήματος IV 2 πριν αποκτήσει το έννομο δικαίωμα λήψης ενίσχυσης.</u> ▪ Δαπάνες για λουτήρες, κολυμβητικές δεξαμενές, εξοπλισμός spa, κρεβάτια μασάζ, χαμάμ, σάουνα, συσκευές εισπνοής ατμού, συσκευές ρινοπλύσεων, συσκευές στοματικών πλύσεων κ.α.. ▪ δαπάνες σε μηχανολογικό εξοπλισμό με γνώμονα την προστασία του περιβάλλοντος (π.χ. τεχνολογίες χαμηλής κατανάλωσης ενέργειας, εξοικονόμησης ύδατος, κλιματισμού, φωτισμού, μόνωσης) υπό τις προϋποθέσεις του ά. 13 στ. β' ΓΑΚ. ▪ Δαπάνες που αφορούν γενικότερη αναβάθμιση ξενοδοχειακού εξοπλισμού π.χ. κλίνες, ηλεκτρικές συσκευές, έπιπλα και εξοπλισμό γραφείου, κτλ.. <p>Απαραίτητη προϋπόθεση – επί ποινή αποκλεισμού της</p>

	<p>αίτησης χρηματοδότησης - είναι η διασφάλιση του χαρακτήρα της αρχικής επένδυσης. Επιλέξιμη είναι η επένδυση στην αντικατάσταση επίπλων όταν αυτή σχετίζεται άμεσα με την επέκταση της δυναμικότητας της υπάρχουσας εγκατάστασης. Η απλή αντικατάσταση των υφιστάμενων επίπλων δεν είναι επιλέξιμη για επενδυτική ενίσχυση. (βλ. Υπεύθυνη Δήλωση του Παραρτήματος VII, περ. θ' και Παράρτημα IV 2, πίνακας 2.1 περ. 3).</p>
Προσβασιμότητα ατόμων με αναπηρία	<p>Δαπάνες για έργα υλοποίησης των σχετικών υποδομών προσαρμογής στις υφιστάμενες ή νέες εγκαταστάσεις προσβασιμότητας για άτομα με αναπηρία, καθώς και την υλοποίηση υποδομών αντίστοιχα των υπαίθριων κοινόχρηστων χώρων αυτών, καθώς και οι τεχνικές μελέτες αυτών <u>εφόσον αυτές παγιτοποιούνται</u>. Η μη ένταξη των <u>τεχνικών μελετών στα πάγια στοιχεία της επιχείρησης, συνιστά την απόρριψη της επιλέξιμότητάς τους</u>.</p>
Δαπάνες εξοπλισμού μηχανοργάνωσης της επιχείρησης	<p>Αγορά τηλεφωνικών εγκαταστάσεων, δικτύων ενδοεπικοινωνίας, ηλεκτρονικών υπολογιστών και περιφερειακών μηχανημάτων, φωτοτυπικών, συστημάτων ασφάλειας και παρακολούθησης εγκαταστάσεων (CCTV), συστημάτων πυροσβεστικής προστασίας εγκαταστάσεων</p>
Άυλα στοιχεία ενεργητικού	<p>Απόκτηση λογισμικού, π.χ. συστημάτων κρατήσεων, CRM, και αποκτήσεις διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, αδειών εκμετάλλευσης δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, εμπορικών σημάτων.</p> <p>Τεχνικές προδιαγραφές και σχεδιασμός προϊόντων.</p> <p>Απόκτηση πιστοποιητικών διασφάλισης ποιότητας από αρμόδιους οργανισμούς.</p>
<p>ή</p> <p>το εκτιμώμενο μισθολογικό κόστος των θέσεων εργασίας που δημιουργούνται ως αποτέλεσμα αρχικής επένδυσης, υπολογιζόμενο σε περίοδο δύο ετών</p> <p>ή</p> <p>συνδυασμός μέρους των δαπανών που αναφέρονται στα ενσώματα και άυλα στοιχεία ενεργητικού και του εκτιμώμενου μισθολογικού κόστους, αρκεί να μην υπερβαίνει το σύνολο των δαπανών κάποιας εκ των δύο κατηγοριών (όποια είναι μεγαλύτερη)</p>	<p>π.χ. για υπηρεσίες αρωματοθεραπείας, φυσικοθεραπείας, μασάζ</p>
Ενδεικτικές Δαπάνες σύμφωνα με το άρθρο 18 του ΓΑΚ	
Κατηγορία επιλέξιμης δαπάνης	Ενδεικτικές δαπάνες & πληροφορίες ανά κατηγορία

<p>Δαπάνες που συνίστανται στο κόστος των συμβουλευτικών υπηρεσιών που παρέχονται από εξωτερικούς συμβούλους</p>	<p>Συμβουλευτικές υπηρεσίες που παρέχονται από εξωτερικούς συμβούλους. Συμπεριλαμβάνονται οι δαπάνες για την εκπόνηση μελετών από εξειδικευμένους συμβούλους με σκοπό την σύνταξη οικονομοτεχνικών μελετών.</p> <p>Διευκρίνιση:</p> <p>Οι εν λόγω υπηρεσίες δεν πρέπει να αποτελούν συνεχή ή περιοδική δραστηριότητα ή να καλύπτουν πάγιες ή λειτουργικές ανάγκες της επιχείρησης (π.χ. διαφήμιση και συμμετοχή σε συνέδρια, φορολογικές και νομικές συμβουλευτικές υπηρεσίες), όπως αναφέρεται στην παρ. 4 του αρθ. 18 ΓΑΚ.</p>
--	--

Ενδεικτικές Δαπάνες σύμφωνα με το άρθρο 38α του ΓΑΚ

Κατηγορία επιλέξιμης δαπάνης	Ενδεικτικές δαπάνες & πληροφορίες ανά κατηγορία
<p>Επενδύσεις σε κτιριακές εγκαταστάσεις για την επίτευξη υψηλότερου συντελεστή ενεργειακής απόδοσης</p>	<p><u>Επιλέξιμες δαπάνες είναι οι συνολικές επενδυτικές δαπάνες. Οι δαπάνες που δεν συνδέονται άμεσα με την επίτευξη υψηλότερου επιπέδου ενεργειακής απόδοσης στο κτήριο δεν είναι επιλέξιμες</u></p>
	<p>α) εγκατάσταση ολοκληρωμένου επιτόπιου εξοπλισμού για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, θέρμανσης ή ψύξης από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, φωτοβολταϊκών συλλεκτών και αντλιών θερμότητας/γεωθερμίας.</p> <p>β) εγκατάσταση εξοπλισμού για την αποθήκευση της ενέργειας που παράγεται από τις επιτόπιες εγκαταστάσεις ανανεώσιμης ενέργειας. Ο εξοπλισμός αποθήκευσης απορροφά τουλάχιστον το 75 % της ενέργειάς του από άμεσα συνδεδεμένη εγκατάσταση παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, σε ετήσια βάση.</p> <p>γ) σύνδεση με ενεργειακά αποδοτικό σύστημα τηλεθέρμανσης και/ή τηλεψύξης και συναφή εξοπλισμό.</p> <p>δ) κατασκευή και εγκατάσταση υποδομής επαναφόρτισης - για χρήση από τους χρήστες του κτιρίου - και συναφών υποδομών, όπως η υποδομή αγωγών καλωδίωσης, όταν οι χώροι στάθμευσης βρίσκονται είτε εντός του κτιρίου είτε σε παρακείμενο χώρο (Βλέπε Υπεύθυνη Δήλωση του Παρατήματος VII «Επενδύσεις σε κτιριακές εγκαταστάσεις για την επίτευξη υψηλότερου συντελεστή ενεργειακής απόδοσης, Άρθρο 38α/ ΓΑΚ 651/2014).</p> <p>ε) εγκατάσταση εξοπλισμού για την ψηφιοποίηση του κτηρίου, ιδίως για την αύξηση της ευφυούς ετοιμότητάς του, συμπεριλαμβανομένων της παθητικής εσωτερικής ενσυρμάτωσης ή της δομημένης καλωδίωσης για δίκτυα δεδομένων και του βοηθητικού τμήματος της ευρυζωνικής υποδομής στην ιδιωτική έκταση στην οποία βρίσκεται το κτήριο, αλλά εξαιρουμένης της ενσυρμάτωσης ή της καλωδίωσης για δίκτυα δεδομένων εκτός της ιδιωτικής έκτασης.</p>

στ) επενδύσεις σε πράσινες στέγες και εξοπλισμό για τη συγκράτηση και τη χρήση των όμβριων υδάτων.

5β. ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΑΠΑΝΕΣ

- i. Δεν θεωρούνται επιλέξιμες οι δαπάνες που υλοποιούνται πριν από την υποβολή της σχετικής πρότασης.
- ii. Καθίσταται αναγκαίο να προσκομισθούν όλα τα απαραίτητα, σαφή, συγκεκριμένα και δικαιολογητικά και παραστατικά για την τεκμηρίωση των δαπανών με σαφή, συγκεκριμένο τρόπο και τον τελικό χαρακτηρισμό τους ως επιλέξιμων.
- iii. Επιλέξιμες προς χρηματοδότηση είναι μόνο οι δαπάνες που συγκαταλέγονται στην παρούσα ενότητα.
- iv. Η εξακρίβωση των τιμών θα γίνεται βάσει των στοιχείων αξίας του εξοπλισμού και με οποιοδήποτε συμπληρωματικό στοιχείο κρίνεται απαραίτητο να ζητείται από το δικαιούχο, τον προμηθευτή ή και τρίτους.
- v. Η εξακρίβωση του κόστους των δαπανών του επενδυτικού σχεδίου θα γίνεται βάσει κάθε είδους αποδεικτικών στοιχείων, όπως μεθόδους κοστολόγησης κατασκευαστικών εργασιών, προσφορές προμηθευτών, τεχνικών μελετών λαμβάνοντας υπόψη τη φύση και το είδος των συγκεκριμένων εγκαταστάσεων.
- vi. Η εξακρίβωση του κόστους των δαπανών του επενδυτικού σχεδίου που συγκαταλέγονται στις αφανείς εργασίες θα πραγματοποιείται υποχρεωτικά μέσω της τήρησης χωριστών ημερήσιων αναφορών προόδου ή ημερολογίου, συνοδευόμενων από σκαριφήματα, φωτογραφίες, καταγραφές με video ή άλλες μεθόδους καταγραφής οπτικών μέσων. Τα όργανα αξιολόγησης, θα ελέγχουν τις εγγραφές και θα δύνανται να απορρίψουν όσες εξ αυτών κρίνουν ως ανακριβείς, ενώ μπορούν να χορηγήσουν εντολή προς τον δικαιούχο για την εγγραφή στο ημερολόγιο και άλλων συμπληρωματικών πληροφοριών ή άλλων στοιχείων που προσιδιάζουν στο συγκεκριμένο έργο ή να ζητήσουν από τον δικαιούχο την τήρηση και άλλων στατιστικών στοιχείων.
- vii. Κατά την πιστοποίηση των δαπανών θα εξετάζεται η επιλεξιμότητά τους, το εύλογο του κόστους καθώς και η σκοπιμότητά τους, δηλαδή η αναγκαιότητα και η συνάφεια τους, σε σχέση με τον δικαιούχο και το ΕΣ. Σε περίπτωση που οι δαπάνες που πιστοποιούνται δεν κριθούν επιλέξιμες, εύλογες ή / και αναγκαίες και συναφείς με την επιλέξιμη δραστηριότητα του δικαιούχου, θα γίνεται δεκτό μόνο το ποσό που χαρακτηρίζεται ως επιλέξιμο, εύλογο και σχετικό.
- viii. Τα παραστατικά αυτοτιμολόγησης δεν θα γίνονται αποδεκτά και δεν θα συγκαταλέγονται στις επιλέξιμες δαπάνες.
- ix. Όλα τα στοιχεία που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό των επιλέξιμων δαπανών υπολογίζονται πριν από την αφαίρεση φόρων ή άλλων επιβαρύνσεων.
- x. Ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ) που ανακτάται δεν είναι επιλέξιμη δαπάνη.
- xi. Οι οφειλόμενες για το μέλλον ενισχύσεις, συμπεριλαμβανομένων αυτών που καταβάλλονται σε περισσότερες δόσεις, ανάγονται στην αξία τους κατά τον χρόνο χορήγησης της ενίσχυσης. Οι επιλέξιμες δαπάνες ανάγονται στην αξία τους κατά τον χρόνο χορήγησης της ενίσχυσης. Το επιτόκιο που χρησιμοποιείται για την αναγωγή είναι το προεξοφλητικό επιτόκιο που ισχύει κατά το χρόνο χορήγησης της ενίσχυσης.
- xii. Σε περίπτωση που περιλαμβάνονται δαπάνες προς ενίσχυση καθ' υπέρβαση της χωροθέτησης ή χωρίς άδεια έργων και εγκαταστάσεων εντός της χερσαίας και θαλάσσιας ζώνης, προϋπόθεση για την ενίσχυση αυτών αποτελεί η προσκόμιση βεβαίωση οριστικής υπαγωγής των αιτούντων ως προς τις υπερβάσεις δόμησης στις διατάξεις του ν. 4495/2017 (Α' 171) ως εκάστοτε ισχύει και έκδοση απόφασης νομιμοποίησης ή τροποποίησης ή επικαιροποίηση χωροθέτησης όπου αυτή απαιτείται καθώς και τροποποίηση της έγκρισης ή άδειας

λειτουργίας.

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΗ: Δεν είναι επιλέξιμες οι δαπάνες για μεταφορικά μέσα και λειτουργικές δαπάνες

6. ΠΟΣΑ ΚΑΙ ΠΟΣΟΣΤΑ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ-ΕΝΤΑΣΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Ως προς τις προτάσεις της παρούσης Πρόσκλησης, το συνολικό ποσό των επενδυτικών σχεδίων θα μπορεί να κυμαίνεται από διακόσιες χιλιάδες ευρώ (**200.000 €**) έως τρία εκατομμύρια ευρώ (**3.000.000,00 €**) πλέον του αναλογούντος ΦΠΑ.

Τα ποσοστά της έντασης ενίσχυσης, για τις περιφερειακές ενισχύσεις διαμορφώνονται σύμφωνα με τον νέο Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων και τις εγκριτικές αποφάσεις του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και αποτυπώνονται συνολικά στον παρακάτω πίνακα:

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	ΜΕΓΑΛΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	ΜΕΣΑΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	ΜΙΚΡΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ
ΕΝΤΑΣΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ				
Βόρειο Αιγαίο	Ενισχυόμενες περιοχές που πληρούν της προϋποθέσεις του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο α) της Συνθήκης ¹	60%	70%	75%
Κρήτη		60%	70%	75%
Ανατολική Μακεδονία-Θράκη		50%	60%	70%
Κεντρική Μακεδονία		50%	60%	70%
Δυτική Μακεδονία		60%	70%	75%
Ήπειρος		50%	60%	70%
Θεσσαλία		50%	60%	70%
Ιόνια Νησιά		40%	50%	60%
Δυτική Ελλάδα		50%	60%	70%
Στερεά Ελλάδα		40%	50%	60%
Πελοπόννησος		40%	50%	60%
Νότιο Αιγαίο		50%	60%	70%
Ανατολική Αττική / Δυτική Αττική / Πειραιάς και νήσοι		Ενισχυόμενες περιοχές που πληρούν της προϋποθέσεις του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο ψ) της Συνθήκης ²	25%	35%
Δυτικός τομέας Αθηνών	15%		25%	35%

Για τον υπολογισμό της έντασης των ενισχύσεων και των επιλέξιμων δαπανών, όλα τα στοιχεία που χρησιμοποιούνται υπολογίζονται πριν από την αφαίρεση φόρων ή άλλων επιβαρύνσεων. Ο δυνητικός δικαιούχος έχει τη δυνατότητα να αιτηθεί μικρότερο ποσοστό έντασης ενίσχυσης, σε σχέση με τα ποσοστά ενίσχυσης του ανωτέρω Πίνακα, για δαπάνες που περιλαμβάνονται στις περιφερειακές ενισχύσεις

¹ οι ενισχύσεις για την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης περιοχών, στις οποίες το βιοτικό επίπεδο είναι ασυνήθως χαμηλό ή στις οποίες επικρατεί σοβαρή υποαπασχόληση, καθώς και των περιοχών που αναφέρονται στο άρθρο 349 λαμβάνοντας υπόψη τη διαρθρωτική, οικονομική και κοινωνική τους κατάσταση

² οι ενισχύσεις για την προώθηση της ανάπτυξης ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων ή οικονομικών περιοχών, εφόσον δεν αλλοιώνουν τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που θα αντέκειτο προς το κοινό συμφέρον

- **Για συμβουλευτικές υπηρεσίες (άρθρο 18)** η ένταση της ενίσχυσης ορίζεται σύμφωνα με τα ανώτατα όρια του παραπάνω πίνακα ανά περιφέρεια, αλλά δεν υπερβαίνει το 50 % των επιλέξιμων δαπανών, έως του ποσού των 100.000 ευρώ. Ενίσχυση για συμβουλευτικές υπηρεσίες που υπάγονται στις προϋποθέσεις του Άρθρου 18, λαμβάνουν μόνο επιχειρήσεις ΜΜΕ.
- **Για τις περιφερειακές επενδυτικές ενισχύσεις (άρθρο 14)**
  - Η ένταση της ενίσχυσης δεν υπερβαίνει τη μέγιστη ένταση ενίσχυσης που προσδιορίζεται στον χάρτη περιφερειακών ενισχύσεων ο οποίος ισχύει κατά την ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης στη συγκεκριμένη περιοχή. Σε κάθε περίπτωση η μέγιστη ένταση ενίσχυσης δεν υπερβαίνει τα ανώτερα όρια, όπως αυτά έχουν αποτυπωθεί στον ανωτέρω πίνακα.
  - Όσον αφορά τις ενισχύσεις που χορηγούνται σε μεγάλες επιχειρήσεις για την υλοποίηση θεμελιώδους αλλαγής στην παραγωγική διαδικασία, οι επιλέξιμες δαπάνες υπερβαίνουν τις αποσβέσεις των στοιχείων ενεργητικού που συνδέονται με την προς εκσυγχρονισμό δραστηριότητα κατά τα τρία προηγούμενα οικονομικά έτη. Όσον αφορά τις ενισχύσεις που χορηγούνται σε μεγάλες επιχειρήσεις ή ΜΜΕ για διαφοροποίηση υφιστάμενης επιχειρηματικής εγκατάστασης, οι επιλέξιμες δαπάνες υπερβαίνουν κατά τουλάχιστον 200 % τη λογιστική αξία των στοιχείων ενεργητικού που επαναχρησιμοποιούνται, όπως έχει καταγραφεί στο οικονομικό έτος που προηγείται της έναρξης των εργασιών.
  - Για τις μεγάλες επιχειρήσεις, οι δαπάνες άυλων στοιχείων ενεργητικού είναι επιλέξιμες μόνον έως το 50 % των συνολικών επιλέξιμων επενδυτικών δαπανών για την αρχική επένδυση. Για τις ΜΜΕ, είναι επιλέξιμο το 100 % των δαπανών σε άυλα στοιχεία ενεργητικού
  - Η οικονομική συμμετοχή του δικαιούχου της ενίσχυσης ανέρχεται σε τουλάχιστον 25% των επιλέξιμων δαπανών, μέσω ιδίων πόρων ή μέσω εξωτερικής χρηματοδότησης, και με μορφή που δεν περιέχει στοιχεία κρατικής ενίσχυσης ή δημόσιας στήριξης. Η απαίτηση για ίδια συνεισφορά σε ποσοστό 25 % δεν ισχύει για επενδυτικές ενισχύσεις που χορηγούνται για επενδύσεις σε εξόχως απόκεντρες περιοχές, εφόσον απαιτείται χαμηλότερη συνεισφορά για την πλήρη κάλυψη της μέγιστης έντασης ενίσχυσης
- **Για τα μέτρα ενεργειακής απόδοσης σε κτήρια (άρθρο 38^α) η ένταση ενίσχυσης δεν ξεπερνά τα ανώτατα όρια του παραπάνω πίνακα και επιπλέον:**
  - Η ένταση της ενίσχυσης δεν υπερβαίνει το 30% των επιλέξιμων δαπανών.
  - Όταν η επένδυση συνίσταται στην εγκατάσταση ή την αντικατάσταση ενός μόνο τύπου δομικού στοιχείου, όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 9) της οδηγίας 2010/31/ΕΕ, η ένταση της ενίσχυσης δεν υπερβαίνει το 25%.
  - όταν η ενίσχυση για επενδύσεις σε κτήρια, οι οποίες πραγματοποιούνται για τη συμμόρφωση με τα ελάχιστα πρότυπα ενεργειακής απόδοσης που χαρακτηρίζονται ως ενωσιακά πρότυπα, χορηγείται λιγότερο από 18 μήνες πριν από την έναρξη ισχύος των ενωσιακών προτύπων, η ένταση της ενίσχυσης δεν πρέπει να υπερβαίνει το 15% των επιλέξιμων δαπανών όταν η επένδυση συνίσταται στην εγκατάσταση ή την αντικατάσταση ενός μόνο τύπου δομικού στοιχείου, όπως ορίζεται στο άρθρο 2 σημείο 9) της οδηγίας 2010/31/ΕΕ, και το 20% σε όλες τις άλλες περιπτώσεις.
  - Η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να αυξάνεται κατά 20 εκατοστιαίες μονάδες, στην περίπτωση ενισχύσεων που χορηγούνται σε μικρές επιχειρήσεις, και κατά 10 εκατοστιαίες μονάδες, στην περίπτωση ενισχύσεων που χορηγούνται σε μεσαίες επιχειρήσεις.
  - Η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να αυξάνεται κατά 15 εκατοστιαίες μονάδες για επενδύσεις εντός ενισχυόμενων περιοχών που πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο α) της Συνθήκης και κατά 5 εκατοστιαίες μονάδες για τις επενδύσεις εντός ενισχυόμενων περιοχών που πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης.
  - Η ένταση της ενίσχυσης μπορεί να αυξάνεται κατά 15 εκατοστιαίες μονάδες για ενισχύσεις που χορηγούνται για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης υφιστάμενων κτιρίων, όταν η ενίσχυση

επιφέρει βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης του κτιρίου μετρούμενη ως πρωτογενής ενέργεια κατά τουλάχιστον 40% σε σύγκριση με την κατάσταση πριν από την επένδυση. Η εν λόγω αύξηση της έντασης της ενίσχυσης δεν εφαρμόζεται όταν η επένδυση δεν βελτιώνει την ενεργειακή απόδοση του κτιρίου πέραν του επιπέδου που επιβάλλουν τα ελάχιστα πρότυπα ενεργειακής απόδοσης που χαρακτηρίζονται ως ενωσιακά πρότυπα και τίθενται σε ισχύ εντός διαστήματος μικρότερου των 18 μηνών από τη στιγμή υλοποίησης και ολοκλήρωσης της επένδυσης

7. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΣΧΗΜΑ – ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

Η Δημόσια Επιχορήγηση του χρηματοδοτικού σχήματος των επενδυτικών σχεδίων για το σύνολο των επιλέξιμων δαπανών τους στο πλαίσιο της Πρόσκλησης και του παρόντος Οδηγού υπολογίζεται σύμφωνα με το «Έντυπο Καθορισμού Ποσού Επιχορήγησης» Παράρτημα ΙΙΙ και το υπόλοιπο ποσό ορίζεται ως ιδιωτική συμμετοχή.

Ιδιωτική συμμετοχή

Για την κάλυψη της ιδιωτικής συμμετοχής ο δυνητικός Δικαιούχος μπορεί να χρησιμοποιήσει ίδιους πόρους (εισφορά σε χρήμα, μετρητά μετόχων) ή / και δάνειο. Επισημαίνεται ότι σύμφωνα με την παρ. 14 του ά. 14 ΓΑΚ η οικονομική συμμετοχή του Δικαιούχου της ενίσχυσης ανέρχεται σε τουλάχιστον 25% των επιλέξιμων δαπανών, μέσω ιδίων πόρων ή μέσω εξωτερικής χρηματοδότησης, και με μορφή που δεν περιέχει στοιχεία κρατικής ενίσχυσης ή δημόσιας στήριξης.

Ο τραπεζικός δανεισμός δεν είναι υποχρεωτικός. Στην περίπτωση που χρησιμοποιηθεί δάνειο θα πρέπει να έχει τη μορφή τραπεζικού δανείου, κοινοπρακτικού ή ομολογιακού δανείου εκδιδόμενου σε δημόσια ή μη εγγραφή, ή δανείου από άλλους χρηματοδοτικούς οργανισμούς. Επιτρέπεται η χρήση του αλληλόχρεου λογαριασμού, εφόσον υπάρχει ξεχωριστή πράξη στον εν λόγω λογαριασμό, από την οποία να προκύπτει ότι το δάνειο προορίζεται για την υλοποίηση της επένδυσης, με σαφή αναφορά των όρων σύναψης του δανείου.

Δημόσια συμμετοχή

Η δημόσια χρηματοδότηση καταβάλλεται απευθείας στον Δικαιούχο και δεν επιτρέπεται η εκχώρησή της σε τρίτους. Δύνανται να εκχωρήσουν τη δημόσια δαπάνη σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα για την παροχή βραχυπρόθεσμου δανείου, υπό την προϋπόθεση ότι αυτό χρησιμοποιείται αποκλειστικά για την υλοποίηση του επενδυτικού σχεδίου της αίτησης ενίσχυσης .

Οι χρεωστικοί τόκοι, οι προμήθειες χρηματοπιστωτικών συναλλαγών, τα έξοδα συναλλάγματος και χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές καθώς και τα λοιπά καθαρά χρηματοοικονομικά έξοδα του Δικαιούχου δεν είναι επιλέξιμη δαπάνη για την παρούσα Δράση.

Για την διευκόλυνση της υλοποίησης του επενδυτικού σχεδίου παρέχεται η δυνατότητα χρησιμοποίησης χρηματοδοτικών εργαλείων ή/και προκαταβολής ή/και ανοικτού καταπιστευτικού λογαριασμού (Escrow Account).

8. ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ & ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

Η διάρκεια υλοποίησης των επενδυτικών σχεδίων δεν μπορεί να ξεπερνάει **τις 31 Δεκεμβρίου 2025**. Σε κάθε περίπτωση η καταληκτική ημερομηνία υποβολής της τελευταίας αίτησης καταβολής της ενίσχυσης δεν ξεπερνά την 31η Οκτωβρίου 2025.

Χρονοδιάγραμμα Υλοποίησης:

1. Υποβολή των αιτήσεων θα ξεκινήσει με την δημοσίευση της πρόσκλησης και θα διαρκέσει μέχρι την καταληκτική ημερομηνία που αναφέρεται στην πρόσκληση.
2. Η αξιολόγηση των αιτήσεων ξεκινά με την οριστικοποίηση των πρώτων αιτήσεων ενίσχυσης **αξιολογούνται αυτοτελώς και εγκρίνονται με βάση τη χρονική σειρά υποβολής τους**, όπως αυτή πιστοποιείται από τον αριθμό πρωτοκόλλου που εκδίδεται από το Πληροφοριακό Σύστημα Υποβολής των Αιτήσεων (ΠΣ) και μέχρι εξαντλήσεως των πιστώσεων όπως ορίζονται στην πρόσκληση.

Μετά την έκδοση της εγκριτικής απόφασης ενίσχυσης και την αποδοχή της, ο δικαιούχος αποκτά το νόμιμο δικαίωμα λήψης ενίσχυσης. **Κάθε δικαιούχος μετά την έκδοση της εγκριτικής απόφασης έχει τη**

δυνατότητα υποβολής αιτημάτων για την καταβολή της ενίσχυσης με ελάχιστο ποσοστό υλοποίησης, το 10% του εγκεκριμένου προϋπολογισμού, προκαταβολής ενίσχυσης στο 100% της δημόσιας χρηματοδότησης εντός χρονικού διαστήματος 3 μηνών.

Το αργότερο **εντός τριών (3) μηνών από την ημερομηνία της ατομικής εγκριτικής απόφασης ενίσχυσης, οι δικαιούχοι προβαίνουν σε έναρξη εργασιών** και υποβάλουν στον ΦΥ αίτηση καταβολής της ενίσχυσης ή έχουν αιτηθεί και λάβει σχετική παράταση, η οποία δεν μπορεί να ξεπερνά τους τρεις μήνες εκτός των περιπτώσεων ανωτέρας βίας οι οποίες εξετάζονται κατά περίπτωση. Σε αντίθετη περίπτωση οφείλουν να παραιτηθούν από την υλοποίηση της επένδυσης, διαφορετικά η εγκριτική απόφαση ανακαλείται.

ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

- Απαραίτητη προϋπόθεση – **επί ποινή αποκλεισμού της αίτησης χρηματοδότησης** - είναι η διασφάλιση του χαρακτήρα της αρχικής επένδυσης και επιπλέον:
  - α) το κατάλυμα ήδη συνδέεται με την χρήση του ιαματικού φυσικού πόρου (σε περίπτωση υφιστάμενης εγκατάστασης) ή
    - αβ) πρόκειται να συνδεθεί με την χρήση του ιαματικού φυσικού πόρου (σε περίπτωση υπό ίδρυση εγκατάστασης)
  - β) επιλέξιμη είναι η επένδυση στην αντικατάσταση επίπλων όταν αυτή σχετίζεται άμεσα με την επέκταση της δυναμικότητας της υπάρχουσας εγκατάστασης. Η απλή αντικατάσταση των υφιστάμενων επίπλων δεν είναι επιλέξιμη για επενδυτική ενίσχυση. (βλ. Υπεύθυνη Δήλωση του Παραρτήματος IV_1, περ. θ' και Παράρτημα IV_2, πίνακας 2.1/3')
- **Άμεση θα είναι η αξιολόγηση σύμφωνα με την οποία οι αιτήσεις ενίσχυσης αξιολογούνται αυτοτελώς και εγκρίνονται με βάση τη χρονική σειρά υποβολής τους**, όπως αυτή πιστοποιείται από τον αριθμό πρωτοκόλλου που εκδίδεται από το Πληροφοριακό Σύστημα Υποβολής των Αιτήσεων (ΠΣ) και μέχρι εξαντλήσεως των πιστώσεων όπως ορίζονται στην πρόσκληση. **Η αξιολόγηση των αιτήσεων ενίσχυση ξεκινάει με την οριστικοποίηση των πρώτων αιτήσεων ενίσχυσης.**
- Ελλείψεις δικαιολογητικών που εκ παραδρομής δεν συμπεριελήφθησαν στον υποβληθέντα φάκελο των δικαιολογητικών ή και επιπλέον διευκρινίσεις που ζητούνται από τον αξιολογητή σε ήδη προσκομισθέντα δικαιολογητικά θα προσκομίζονται από τον δυνητικό δικαιούχο εντός πέντε (5) ημερολογιακών ημερών από την ημερομηνία ηλεκτρονικής ενημέρωσής τους. **Τα ανωτέρω δικαιολογητικά έχουν αποδεδειγμένα εκδοθεί πριν την υποβολή της αίτησης ενίσχυσης.**
- Σε περίπτωση θετικής αξιολόγησης εκδίδεται 'Ατομική Απόφαση Ένταξης. Σε περίπτωση αρνητικής αξιολόγησης, εκδίδεται αιτιολογημένη 'Απορριπτική Απόφαση', **με δυνατότητα επανυποβολής για όσο χρονικό διάστημα είναι ανοιχτή η πρόσκληση και μέχρι εξαντλήσεως των διαθέσιμων πόρων.**
- Οι δυνητικοί δικαιούχοι έχουν την δυνατότητα, πριν ξεκινήσει η διαδικασία της αξιολόγησης, να αποσύρουν τα υποβαλλόμενα δικαιολογητικά και να προχωρήσουν στην επανυποβολή αυτών για όσο χρονικό διάστημα είναι ανοιχτή η πρόσκληση και μέχρι εξαντλήσεως των διαθέσιμων πόρων.
- Ως **έναρξη επιλεξιμότητας δαπανών** των επενδυτικών σχεδίων **ορίζεται η ημερομηνία υποβολής της πρότασης για χρηματοδότηση** στο πλαίσιο του Οδηγού και της παρούσας Πρόσκλησης. Συνεπώς, **το σύνολο των επιλέξιμων δαπανών θα πρέπει να έχει εκκινήσει μετά την εν λόγω ημερομηνία.** Διαφορετικά ολόκληρη η πράξη δεν έχει τον χαρακτήρα κινήτρου και δεν δύναται να χρηματοδοτηθεί. Ωστόσο, **δεν επηρεάζεται η επιλεξιμότητα του σχεδίου από την ύπαρξη** δαπανών που αφορούν προπαρασκευαστικές ενέργειες, όπως η εκπόνηση μελετών σκοπιμότητας ή προμελετών, κατά τα οριζόμενα στην παρ. 23 του αρ.2 του ΕΚ 651/2014
- Οι δυνητικοί δικαιούχοι υποβάλλουν την αίτηση ενίσχυσης και επισυνάπτουν τα απαιτούμενα συνοδευτικά έγγραφα/αρχεία, για την αξιολόγηση της αίτησης όπως αυτά αναφέρονται στο Παράρτημα I της πρόσκλησης. Η αίτηση μαζί με το σύνολο των δικαιολογητικών υποβάλλονται με ψηφιακή υπογραφή (όπου απαιτείται) στον διαδικτυακό σύνδεσμο <https://tourism.development.mintour.gov.gr/> με χρήση κωδικών Taxisnet. Η αίτηση ενίσχυσης, η οικονομοτεχνική μελέτη και όλες οι υπεύθυνες δηλώσεις υποβάλλονται με ψηφιακή υπογραφή από

τον νόμιμο εκπρόσωπο της επιχείρησης. Η ψηφιακή υπογραφή δύναται να αντικαθίσταται από ψηφιακή βεβαίωση εγγράφου μέσω του gov.gr. Μετά την ολοκλήρωση της ανάρτησης των δικαιολογητικών και την οριστικοποίηση της αίτησης από τον χρήστη, παράγεται ο αριθμός πρωτοκόλλου με τη σχετική χρονοσήμανση (ημερομηνία και ώρα οριστικοποίησης) από την οποία προκύπτει το εμπρόθεσμο της αίτησης και η σειρά υποβολής – προτεραιότητας. Για τις ανάγκες του Υποέργου η αίτηση ενίσχυσης θεωρείται ότι υποβλήθηκε εφόσον οριστικοποιηθεί ηλεκτρονικά και λάβει αριθμό πρωτοκόλλου.

- Ένα από τα Κριτήρια επιλεξιμότητας δικαιούχου τα οποία εξετάζονται στα πλαίσια της πρόσκλησης είναι το **ΚΡΙΤΗΡΙΟ 1: Αδειοδοτική Ωριμότητα Επενδυτικού Σχεδίου, όπου εξετάζεται ο βαθμός ωριμότητας του επενδυτικού σχεδίου από την άποψη της εξέλιξης των απαιτούμενων προπαρασκευαστικών ενεργειών (μελέτες, αδειοδοτήσεις, εγκρίσεις) για την έναρξη της υλοποίησης της**. Επιλέξιμοι φορείς διαχείρισης εγκαταστάσεων ιαματικού τουρισμού στην παρούσα πρόσκληση θα πρέπει κατ' ελάχιστον να διαθέτουν:

Υπουργική Απόφαση (ΥΑ ή ΚΥΑ) αναγνώρισης φυσικού πόρου ως ιαματικού.

Ισχύει για όλες τις εγκαταστάσεις ιαματικού τουρισμού στις οποίες γίνεται χρήση ιαματικών φυσικών πόρων και σε περίπτωση που αυτές λειτουργούν σε συνδυασμό με τουριστικά καταλύματα.

Η ΥΑ/ΚΥΑ αναζητείται αυτεπάγγελτα από τον Φορέα Υλοποίησης (ο δυνητικός Δικαιούχος συμπληρώνει το αντίστοιχο εδάφιο της Υπεύθυνης Δήλωσης του Παραρτήματος VII_1, περ. θ').

Οικοδομική άδεια συνοδευόμενη από την αντίστοιχη ΑΕΠΟ: σε περίπτωση που ο δικαιούχος έχει συμπεριλάβει επιλέξιμες δαπάνες που απαιτούν έκδοση οικοδομικής άδειας, αυτή θα πρέπει να υποβληθεί με το αίτημα προκαταβολής ή το πρώτο αίτημα πληρωμής.

Ειδικό Σήμα Λειτουργίας (ΕΣΛ)/ ή Γνωστοποίηση έναρξης Λειτουργίας:

i. Για τις υφιστάμενες εγκαταστάσεις ιαματικού τουρισμού Το Ειδικό Σήμα Λειτουργίας / Γνωστοποίηση έναρξης Λειτουργίας, αναζητούνται αυτεπάγγελτα από τον Φορέα Υλοποίησης (ο δυνητικός Δικαιούχος συμπληρώνει το αντίστοιχο εδάφιο της Υπεύθυνης Δήλωσης του Παραρτήματος VII_1, περ. θ').

ii. Για τις νέες εγκαταστάσεις ιαματικού τουρισμού: Οι νέες εγκαταστάσεις ιαματικού τουρισμού θα πρέπει να έχουν λάβει την αδειοδότηση με το Ειδικό Σήμα Λειτουργίας ή να έχουν γνωστοποιήσει τη λειτουργία τους πριν την υποβολή του αιτήματος τελευταίας πληρωμής.

iii. Εγκαταστάσεις ιαματικού τουρισμού που λειτουργούν εντός τουριστικών καταλυμάτων ή σε συνδυασμό με αυτά προσκομίζουν τη γνωστοποίηση της λειτουργίας τους (ο δυνητικός Δικαιούχος συμπληρώνει το αντίστοιχο εδάφιο της Υπεύθυνης Δήλωσης του Παραρτήματος VII_1, περ. θ').